

Η Γαλλική επανάσταση (1789-1794)

Το πλαίσιο

- 18ος αιώνας, Γαλλία: Παλαιό Καθεστώς, δηλ.
- 3 θεσμοθετημένες τάξεις:
  - Κλήρος (0,5%)
  - Ευγενείς (1,5%)
  - Υπόλοιποι, δηλ. αστοί, αγρότες εργάτες (98%)
- Κριτήρια ένταξης: καταγωγή, προνόμια που δόθηκαν από τον ηγεμόνα
- Προνόμια → κλήρος & ευγενείς
- Υποχρεώσεις (βλ. φόροι) → οι υπόλοιποι

Αίτια

- Δυσανεμία αστικής τάξης (δεν συμμετέχει στις πολιτικές αποφάσεις)
- Συνθήκες ζωής του λαού: άθλιες
- 1788-1789: βαρύς χειμώνας → πείνα → λεηλασίες πλούσιων σπιτιών & κρατικών αποθηκών

Α' φάση επανάστασης: προσπάθειες συνεννόησης

- Βερσαλίες, Μάιος 1789: συνέλευση των τάξεων υπό το βασιλιά Λουδοβίκο 16ο
- Αδυναμία συνεννόησης: ο λαός ζητά μεταρρυθμίσεις και ο βασιλιάς νέους φόρους =>
- Αντιπρόσωποι τρίτης τάξης: Εθνική συνέλευση
- Ιούνιος 1789: οι αντιπρόσωποι της τρίτης τάξης ορκίζονται ότι θα συντάξουν σύνταγμα
- Υποστήριξη τρίτης τάξης από κάποιους κληρικούς και ευγενείς => ο βασιλιάς υποχωρεί
- 9 Ιουλίου 1789: Εθνοσυνέλευση → Συντακτική Συνέλευση
- Ο Λουδοβίκος κρυφά συγκεντρώνει στρατό
- “Ουδέν κρυπτόν υπό τον ήλιον” => οργή των πολιτών → οπλίζονται για να αμυνθούν
- 14 Ιουλίου 1789: κατάληψη Βαστίλης
- Η επανάσταση εξαπλώνεται στην ύπαιθρο της Γαλλίας

- 14 Ιουλίου: εθνική γιορτή

Πολιτική

- Συντακτική συνέλευση: 3 Πολιτικά ρεύματα:
  - Δεξιά: όχι άλλες μεταβολές στο παλαιό καθεστώς
  - Κέντρο: ναι στη μοναρχία, να συμμετέχουν όμως οι ευγενείς και μεγαλοαστοί στις αποφάσεις
  - Αριστερά: πρότυπο το αμερικάνικο πολίτευμα
- Λέσχες = πολιτικές οργανώσεις με ευρύτερη συμμετοχή
  - Λέσχη Ιακωβίνων
  - Λέσχη Κορδελιέρων

Ενέργειες της Συντακτικής συνέλευσης

- Καταργεί τα προνόμια

- ψηφίζει τη Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη (Αύγουστος 1789)
- Καταλαμβάνει τις Βερσαλιές (Οκτώβρης 1789)→
- Υποχρεώνει τον βασιλιά σε υποχώρηση
- 1791: ψηφίζει το πρώτο σύνταγμα της Γαλλίας

Το Γαλλικό σύνταγμα

- Πολίτευμα: συνταγματική μοναρχία
- Έθνος → κυρίαρχο
- Νομοθετικό σώμα: η Νομοθετική συνέλευση (Βουλή) → αιρετή
- Εκτελεστική εξουσία: βασιλιάς + 6 υπουργοί
- Δικαστική εξουσία = ανεξάρτητη
- Δικαίωμα ψήφου : όσοι έχουν περιουσία και πληρώνουν φόρους
- Ο κλήρος = δημόσιο λειτούργημα, αφαιρείται η περιουσία του κλήρου

Η Επανάσταση σε κίνδυνο

- Λουδοβίκος + βασιλείς Αυστρίας – Πρωσίας: σχέδια για ανατροπή των επαναστατών →
- Πόλεμος Γαλλίας – Αυστρίας, Πρωσίας
- Ρήξη της Νομοθετικής συνέλευσης με το βασιλιά
- Ο βασιλιάς τίθεται σε περιορισμό
- Αναγνωρίζονται πολιτικά δικαιώματα σε όλους τους άντρες
- Δημεύονται οι περιουσίες των αριστοκρατών
- Διαχωρίζεται το κράτος από την εκκλησία
- Η πατρίδα κηρύσσεται σε κίνδυνο
- Νίκη κατά των Πρώσων (1792)

Β' φάση: τελική επικράτηση

- Εκλογές με καθολική ψηφοφορία
- Αναδεικνύεται Συμβατική συνέλευση:
  - Καταργεί τη μοναρχία
  - Εγκαθιδρύει την πρώτη αβασίλευτη δημοκρατία
  - Υιοθετεί νέο ημερολόγιο (1793: έτος Ι της Δημοκρατίας)
  - Καταδίκη και αποκεφαλισμός Λουδοβίκου & Μαρίας Αντουανέτας
  - Συνέχιση του πολέμου στο Βέλγιο και όχθες του Ρήνου

Εσωτερικά προβλήματα

- Κακή οικονομική κατάσταση στο λαό =>
- Αντεπαναστατικές εξεγέρσεις στο εσωτερικό =>
- Συστήνεται:
  - Επιτροπή Δημόσιας Σωτηρίας
  - Επιτροπή Γενικής Ασφάλειας
  - Επαναστατικά δικαστήρια
- Ορεινοί – Γιρονδίνοι διαφωνούν: επικράτηση Ορεινών, σύλληψη αρχηγών των Γιρονδίνων →
- Επαναστατική κυβέρνηση των Ορεινών

Τρομοκρατία

- Στρατός Ορεινών → εξωτερικοί & εσωτερικοί εχθροί
- 40.000 «αντεπαναστάτες» εκτελούνται
- Κατάργηση χριστιανικής θρησκείας → λατρεία Ανώτατου όντος
- Εκτέλεση Ροβεσπιέρου και συνεργατών του (1794)

Ερωτήσεις

1. Τι ήταν το *παλαιό καθεστώς* στη Γαλλία;
2. Για ποιους λόγους ήταν *δυσανεστημένη* η αστική τάξη;
3. Ποια ήταν η τρίτη τάξη, και γιατί ήρθε σε αντίθεση με το βασιλιά Λουδοβίκο ΙΣΤ΄;
4. Εξηγήστε τους όρους *Εθνοσυνέλευση* και *Συντακτική Συνέλευση*.
5. Ποιες άλλες *Συνελεύσεις* και με ποιο έργο σχηματίζονται στη Γαλλία την εποχή της Επανάστασης;
6. Ποια τα πολιτικά ρεύματα της Συντακτικής Συνέλευσης και ποιες οι θέσεις τους;
7. Ποιες οι αποφάσεις της Συντακτικής Συνέλευσης;
8. Για ποιους λόγους η 14^η Ιουλίου είναι εθνική γιορτή στη Γαλλία σήμερα;
9. Τι και ποιες ήταν οι *λέσχες* και ποιο ρόλο έπαιξαν στην εξέλιξη της Γαλλικής Επανάστασης;
10. Ποια αίτια οδήγησαν στη Γαλλική Επανάσταση;